

Checklista för placeringsriktlinjer för pensionsstiftelse

En pensionsstiftelse måste besluta om vissa placeringsriktlinjer för det kapital stiftelsen ska förvalta. Även en kommun eller ett landsting måste fastställa föreskrifter i en finanspolicy med placeringsriktlinjer/placeringsreglemente. I det senare fallet är det kommunallagen som anger innehållet i sådana. Fullmäktiges föreskrifter måste utformas så att de täcker in stiftelsens verksamhet. Det är inte särskilt detaljerade anvisningar i lagen.

För pensionsstiftelsen ska riktlinjerna godkännas av Finansinspektionen. I det följande lämnas en checklista över vad som lämpligen bör tas med i placeringsriktlinjer för pensionsstiftelse. Listan anger förslag till rubriker med lite tips på innehåll.

Syfte

- Under denna rubrik kan anges **syftet** till exempel att riktlinjerna anger ramar för placeringsverksamheten och regler för risktagandet, uppföljning och kontroll.
- **Giltighetstid** för riktlinjerna ska anges liksom när/hur ofta en översyn av dessa ska göras.

Mål/avkastningsmål

Här kan tas in **formulering av mål** och beräkningsmetod för avkastningsmål.

Kvantifiering/beräkning av avkastning och risk

Här beskrivs **kvantifiering** av den förväntade avkastningen.

Förvaltningsverksamhetens inriktning

Här anges verbalt **ramarna** för verksamheten. Till exempel kan anges att förvaltningen av stiftelsen medel vid fastställd risknivå kan ske genom att bedriva handel och positionstagande i ränteinstrument, handel med noterade aktier och aktiefonder, hantera olika finansiella risker och minimera kostnader.

Behörighet och organisation

Styrelsen

- Här bör anges **Styrelsens m.fl. ansvar och befogenheter**. Det kan till exempel anges att styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av stiftelsens förmögenhet.
- Om styrelsen får lägga ut förvaltningsuppdrag (inom riktlinjernas ram) bör det stå.

VD

- Det bör anges vad **VD svarar för och har behörighet till**. Det kan vara placeringsfunktionen, dvs. att sälja och köpa värdepapper och göra placeringar inom ramen för en instruktion för VD.

- Vad som sker vid **längre frånvaro för VD**, dvs. vem/vilka får utföra VD:s uppdrag bör framgå.
- **VD:s ansvar** bör också preciseras vad gäller uppföljning, kontroll av extern förvaltare, vad gäller löpande relationer med externa förvaltare, mäklare placeringsrådgivare m fl. Lämpligt är också att precisera VD:s ansvar för hantering av in- och utbetalningar, hantering av utfall av placeringsverksamheten visavi styrelsen. Att VD ska ge styrelsen förslag till förändringar av riktlinjerna bör anges.
- **Administration** av transaktioner, kontroll, kontering, hantering av in- och utbetalningar ska inte ligga under VD:s eller VD underställd personal. Det ska hanteras av ett stiftelsen oberoende organ, förslagsvis i detta fall kommunens/landstingets administrativa enheter (kommunledningskontor eller motsvarande). Det gäller också kontroller av avräkningsnotor, upprättande av rapporter etc. Det bör också anges att fler än en person på den administrativa enheten ska kunna hantera var och en av de angivna uppgifterna. (kommunen/landstinget måste därför se till att det finns kompetens för dessa uppgifter).

Förvaltning och placeringar

- När det gäller förvaltning och placeringar bör anges om det gäller stiftelsens samtliga finansiella tillgångar eller **om det finns någon begränsning**.
- **Viktiga delar i riktlinjerna är de regler som begränsar eller tillåter placeringar** samt hur olika finansiella risker ska hanteras. Det finns en hel del goda exempel på utformningen av dessa regler liksom på definitioner av olika risker.

För vissa placeringar räcker det inte bara med att verbalt ange om de är tillåtna eller inte. Det blir också nödvändigt att i siffror precisera hur mycket av förmögenheten som får placeras på visst sätt. Det gäller till exempel aktier som inte är föremål för regelbunden notering på auktoriserad marknadsplats, och enhandsengagemang i sådana. Det gäller också räntebärande placeringar där det med hänsyn till ränterisken bör anges sammanlagd löptid på ränteportföljen.

- **Särskilda maxgränser** bör också anges vad gäller hedgefonder och placeringar i samma aktiebolag.
- **När det gäller fördelningen (allokeringen)** av förmögenheten på olika slags värdepapper aktier/aktiefonder, obligationer, svenska och utländska värdepapper är det vanligt att ange min- och maxgränser för deras respektive minsta och högsta andel av förmögenheten. Syftet med detta är att styra spridningen (diversifieringen) av förmögenheten på olika delar med hänsyn till olika risker. Vad gäller placeringar i utländska, inte kurssäkrade papper, brukar också sättas en maxgräns med hänsyn till valutarisken.

Nedan visas ett exempel på där allokeringen för olika tillgångsslag anges med procentsatser i en överskådlig tabell med procenttal.

Exempel på allokeringar av tillgångar

Strategisk och taktisk allokering	Normal %	Minimum %	Maximum %
Svenska obligationer/certifikat			
Strukturerade instrument med kapitalgaranti			
Alternativa investeringar (utan kapitalgaranti)			
Aktier/aktiefonder inkl terminer/ optioner			
(varav utländska aktiefonder)			

Det är viktigt att i riktlinjerna **ta in de etiska placeringsreglerna**, dvs. vilka placeringar som får göras eller inte och till vilka maximala andelar av förmögenheten. De etiska reglerna brukar avse placeringar i företag där någon andel av omsättningen kommer från produktion av till exempel tobak, alkohol, krigsmaterial eller produktion som strider mot internationella normer för mänskliga rättigheter.

För att **eliminera kreditrisker**, att en låntagare inte fullföljer sina åtaganden brukar i placeringsriktlinjerna anges motpartsrisker. Det vanliga är att ange detta i en tabell där externa motparter (till exempel Svenska staten, banker, kommuner, landsting, samt låntagare med officiell rating anges). I tabellen anges också tillåtna instrument för respektive motpart samt eventuella maxbelopp eller maxprocent också för respektive motpart.

Nedan visas ett exempel på hur motpartsriskerna kan specificeras i en tabell med maxbelopp i procent av hela kapitalet.

Exempel på motpartsrisiker

Externa motparter	Instrument	Maxbelopp, % av hela kapitalet
Svenska Staten	Statsskuldväxlar, Obligationer, övriga statspapper	Ej maximerat
Banker med svensk oktroj (Swedbank, Handelsbanken, Nordea, SEB, Plusgiro Bank)	Konto, Deposit, Certifikat, Obligationer	X procent
Banker med svensk oktroj (övriga)	Konto, Deposit, Certifikat, Obligationer	X procent
Utländska Storbanks (vars rating uppgår till lägst den högsta rating som någon svensk bank erhållit)	D:o, denominerade i svenska kronor	X procent
Kommuner, Landsting, Regioner, Kommuninvest eller därmed jämförlig samfällighet	Certifikat, Reverser Obligationer	X procent
Statliga helägda bolag	Certifikat	X procent
Svensk Exportkredit, Nordiska Investeringsbanken, Sveriges Allmänna Hypoteksbank, Landshypotek, SBAB	Certifikat, Obligationer	X procent
SEB-bolån, Nordea Hypotek AB, Handelsbanken Hypotek AB, Spintab AB, Konungariket Sveriges Stadshypotekskassa, Stadshypotek AB	Reverser, Certifikat, Obligationer	X procent
Statlig garanti eller svensk bankgaranti, Nordea Finans AB, Handelsbanken Finans AB	D:o	X procent
OM Stockholm AB	Derivata instrument	(Villkor preciseras)
Låntagare med rating K1 (korta ¹), eller rating lägst BBB+ (långa placeringar ¹)	Reverser, Certifikat, Förtagsobligationer	X procent

Extern förvaltning och säkerhetsrutiner

Avslutningsvis bör i placeringsriktlinjerna tas in **regler för extern förvaltning** (hur avtal upprättas mm) och säkerhetsrutiner (hantering av notor m.m.)

Rapportering

Rapporteringen av förändringar i stiftelsens tillgångar, värdemässiga utveckling och riskspridning är mycket viktig för att styrelsen ska kunna agera på ett ändamålsenligt sätt med stiftelsens förmögenhet.

I riktlinjerna bör därför tas in **regler om periodrapportering** till styrelsen och vad som ska ingå i denna. Det bör också anges vad som ska ingå i årsrapporten.

Risker

I ett **särskilt schema** bör framgå olika slagsrisker med definition samt vilken/vilka åtgärder som gäller för att hantera dessa risker.

¹ Enligt Standard & Poor's eller Nordisk Rating AB:s kreditvärdering eller motsvarande rating i andra kreditvärderingsinstitut.

Konsekvensanalys

I tryggandelagen och i Finansinspektionens författningssamling finns krav på att till placeringsriktlinjerna ska fogas en **konsekvensanalys** som ska beskriva tillämpningen av placeringsreglerna på stiftelsen och de som omfattas av stiftelsens ändamål. I konsekvensanalysen bör ingå beskrivning av beräkningsunderlag för avkastningsmål, kvantifiering av förväntad avkastning och risk samt rapportering av risker i kapitalplaceringarna.